

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного факультету

 Оксана ТОМОТЮК

« 31 » 08 2023р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

 Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 31 » 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІНІНОТ

 Святослав ПИТЕЛЬ

« 31 » 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Психологія управління»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність – 053 Психологія
освітньо-професійна програма – «Психологія»

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПІЗ (год.)	Самоств. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	4	7	54	38	6	10	72	180	7
Заочна	4	7	8	4	-	-	168	180	8

31.08.2023

Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія» затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 24.06.2020 року).

Робочу програму склала доцент кафедри психології та соціальної роботи, к.психол.н., доцент **Гірняк Галина Степанівна**.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної роботи, протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри психології та соціальної роботи, д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Психологія» протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

Керівник групи забезпечення спеціальності д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

Гарант ОП «Психологія» д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ”

1. Опис дисципліни “Психологія управління”

Дисципліна “Психологія управління”	Галузь знань, спеціальність, ОПП, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 6	галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Статус дисципліни обов’язкова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	спеціальність – 053 «Психологія»	Рік підготовки: <i>Денна – 4</i> <i>Заочна – 4</i> Семестр: <i>Денна – 7</i> <i>Заочна – 7</i>
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – «Психологія»	Лекції: <i>Денна – 54 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 38 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 180	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна – 72 год.</i> <i>Заочна – 168 год.</i> Тренінг, КПЗ – 10 год. Індивідуальна робота : <i>Денна – 6 год.</i>
Тижневих годин – 13,8 з них аудиторних – 8,6		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Психологія управління»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Мета вивчення дисципліни – розкриття психологічних аспектів управлінських взаємин, котрі функціонують у процесі міжособистісної і міжгрупової взаємодії людей, залучених у трудову діяльність. Її досягнення передбачає ознайомлення студентів із загальною парадигмою, концепціями та науковими школами у царині психології управління та прийомами використання методичного інструментарію цієї галузі в практичній професійній діяльності майбутнього фахівця.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

1. Сформуванню цілісної системи знань з психології управління, що стосуються феномену, загальних засад, методології, структури, функцій, історії розвитку та її провідних сучасних тенденцій.

2. Розкрити соціально-психологічні особливості управління, психології управлінської діяльності, психологічних особливостей особистості управлінця та стилів його взаємодії з підлеглими.

3. Навчити майбутніх управлінців формувати команду з працівників організації шляхом професійного відбору, розробки ефективної системи мотивування праці та створення позитивного психологічного мікроклімату в колективі.

4. Організувати та вести переговори, ділові бесіди, телефонні розмови та проводити психологічні тренінги для вироблення відповідних навичок і вмінь персоналу очолюваної установи.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Набуття студентами компетентності з курсу можливе за актуалізації їхніх знань з курсів «Психологія впливу», «Диференційна психологія», «Статистика».

2.5. Результати навчання.

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПРН3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

3. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1. ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ В УПРАВЛІННІ

Тема 1. Теоретичні основи психології управління

Психологія управління як галузь психологічної науки. Ідей психології управління в надрах філософії. Основні управлінські культури: характерні риси й особливості. Етносоціальні особливості управління організаціями в Україні. Порівняльний аналіз основних управлінських культур. Міждисциплінарні

зв'язки психології управління. Наукові концепції та підходи у психології управління. Предмет та об'єкт науки психології управління. Структура та основні категорії психології управління. Проблеми, завдання, функції та методи психології управління.

Тема 2. Індивідуально-психологічні особливості особистості в психології управління

Індивід, індивідуальність, особистість в управлінні Теорії особистості та їх використання в управлінській практиці: Психоаналіз, Поведінкова школа (біхевіоризм), Еріх Фром, Карен Хорні. Структура особистості. Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості та їх урахування в системі управління. Типологія особистості: сенсорна типологія, психогеометрична типологія, типи людей та «локус контролю», інтроверсія-екстраверсія, нейротизм.

Тема 3. Професійні якості особистості та специфіка мотиваційної сфери

Психологічні «профілі» вітчизняних керівних кадрів. Основні психологічні вимоги до менеджера. Структура організаційних здібностей менеджера. Специфіка мотиваційної сфери особистості. Управлінські потреби та потреба у самореалізації. Сучасні теорії мотивації: Теорія росту. Теорія мотивації Макклелланда – Аткинсона. Теорія самоузгодженості. Теорія поля. Ієрархія потреб та професійна мотивація за Абрахамом Маслоу. Потреба як універсальна властивість живих систем і як основа процесу мотивації. Специфіка мотиваційної сфери людини. Основні етапи розвитку мотиваційної сфери людини. Ієрархічна побудова мотиваційної сфери особистості. Мотивація досягнення. Механізм формування активності особистості. Психологічні вимоги до організації стимулювання. Використання морально-психологічних стимулів. Створення умов для самоствердження у праці та розвиток здібностей особистості.

Тема 4. Психологія ефективного управління

Управління організаційними структурами як соціально-психологічна проблема. Моделі управління: переваги і недоліки. Психологічні особливості стилів управління. Психологія індивідуального стилю управління. Керівництво й лідерство як психологічний феномен. Професіоналізм і компетентність керівника. Професіограма керівника. Підходи до визначення професійно важливих якостей керівника. Час, його сприйняття й ефективність діяльності керівника. Керівник як командний гравець.

Тема 5. Психологія кадрової політики

Психологічна суть кадрової політики. Психологічні особливості добору кадрів. «Секрети» працевлаштування Процес прийняття працівника на роботу. Визначення придатності до менеджерської діяльності на основі виявленої функціональної асиметрії. Професійний відбір та його основні етапи. Структура профвідбору. Методи профвідбору. Використання професіограм і психограм при доборі кадрів. Психологічні рекомендації: співбесіда при прийомі на

роботу. Оцінка діяльності персоналу. Психологічні аспекти поділу і кооперації праці.

Змістовий модуль 2. ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 6. Психологія формування організаційних структур

Психологічна сутність соціальної організації. Визначення групи. Види груп, цілі їх діяльності. Характеристика групи як соціального феномена. Неформальні групи. Міжособистісні відносини в групі. Характеристики членів групи як фактор ефективності. Мікроклімат і продуктивність праці. Соціометрія. Методики вивчення міжособистісних стосунків, групової сумісності й згуртованості, морально-психологічного клімату. Формування психологічного клімату в організаційній структурі. Особливості ефективної команди. Управління організацією на різних стадіях розвитку. Психологічні ускладнення при нововведеннях.

Тема 7. Психологія ефективного ділового спілкування

Психологія спілкування та його структура. Інформаційно-комунікативна, інтерактивна, перцептивна функція спілкування. Вербальна і невербальна складові спілкування. Позиції у спілкуванні. Зміст та специфічні ефекти міжособистісного сприйняття. Бар'єри в спілкуванні. Психологічні механізми взаєморозуміння. Психологічні ефекти установки. Методичні прийоми, ефекти та психологічні закони ефективного спілкування. Особливості ділового спілкування. Психологічний простір у спілкуванні. Маніпуляції в діловому спілкуванні. Стратегія і тактика проведення ділових бесід. Техніка ведення ділових індивідуальних бесід. Техніка ведення ділових переговорів. Психологічні модулі впливу на переговорах. Невербальна комунікація в практиці ділових стосунків.

Тема 8. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень

Вимоги до прийняття управлінських рішень. Стили, стратегії, групи та типи прийняття рішень. Схема процесу прийняття рішень. Умови ефективності групового вирішення проблем. Емоційно – вольова регуляція в процесі прийняття рішення. Методи, спрямовані на розв'язання управлінських завдань і прийняття управлінських рішень.

Тема 9. Імідж особистості керівника та організації

Поняття іміджу. Гештальтпсихологія для практики іміджології. Механізми створення іміджу. Імідж організації: Зовнішній вигляд організації, стиль роботи її керівництва. Облаштування робочих місць і режим роботи персоналу. Товарний вигляд продукції і реклама як носії іміджу організації. Створення якісної реклами. Творення власного іміджу.

Тема 10. Організаційні конфлікти: їх регулювання та вирішення

Сутність конфлікту та його характерні риси. Типологія конфліктів. Стадії розвитку конфлікту. Сутність процесу розв'язання конфлікту. Правила розв'язання конфліктів. Типові помилки під час розв'язання конфліктів. Технологія розв'язання конфлікту. Форми, результати й критерії завершення

конфліктів. Умови й фактори продуктивного завершення конфліктів. Рівні розв'язання конфліктів. Дії керівника щодо аналізу конфліктної ситуації. Роль керівника колективу в регулюванні інноваційних конфліктів. Деякі типові приклади розв'язання виробничих конфліктів. Основні стратегії переговорів у вирішенні конфліктів соціально – трудового характеру. Управління стресами в конфліктній ситуації.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни “Психологія управління”

(денна форма навчання)

	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	СРС	ІРС	Тренінг, КПЗ	Контр. заходи
Змістовий модуль 1. ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ В УПРАВЛІННІ						
Тема 1. Теоретичні основи психології управління	4	4	7	3	5	Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 2. Індивідуально-психологічні особливості особистості в психології управління	6	4	7			
Тема 3. Професійні якості особистості та специфіка мотиваційної сфери.	6	4	7			
Тема 4. Психологія ефективного управління	6	4	7			
Тема 5. Психологія кадрової політики	4	4	9			
Змістовий модуль 2. ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.						
Тема 6. Психологія формування організаційних структур	6	4	7	3	5	Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 7. Психологія ефективного ділового спілкування	6	4	7			
Тема 8. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень	6	4	7			
Тема 9. Імідж особистості керівника та організації	4	2	7			
Тема 10. Організаційні конфлікти: їх регулювання та вирішення	6	4	7			
Разом	54	38	72	6	10	

(заочна форма навчання)

	Кількість годин		
	Лекції	Практ. заняття	СРС
Змістовий модуль 1. ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ В УПРАВЛІННІ			
Тема 1. Теоретичні основи психології управління	1	-	17
Тема 2. Індивідуально-психологічні особливості особистості в психології управління	1	1	16
Тема 3. Професійні якості особистості та специфіка мотиваційної сфери.	1	-	17
Тема 4. Психологія ефективного управління	1	-	17
Тема 5. Психологія кадрової політики		1	17

Змістовий модуль 2. ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Тема 6. Психологія формування організаційних структур	1	-	17
Тема 7. Психологія ефективного ділового спілкування	1	-	17
Тема 8. Психологічні аспекти прийняття управлінських рішень	1	1	16
Тема 9. Імідж особистості керівника та організації	1	-	17
Тема 10. Організаційні конфлікти: їх регулювання та вирішення		1	17
Разом	8	4	168

5. Тематика практичних занять

(денна форма)

Практичне заняття № 1.

«Теоретичні основи психології управління»

Мета: формування цілісної системи знань з психології управління, що стосуються феномену, загальних засад, методології, структури, функцій, історії розвитку та її провідних сучасних тенденцій.

Питання для обговорення:

1. Предмет психології управління.
2. Структура психології управління.
3. Управлінська діяльність як центральний об'єкт досліджень у психології управління.
4. Підходи до розуміння функцій управління.
5. Тенденції розвитку управління (менеджменту) у ХХІ сторіччі.
6. Види методів у психології управління.
7. Особливості загально-психологічних методів у психології управління.
8. Зв'язок психології управління з іншими галузями психології.

Тематика рефератів:

1. Сучасні тенденції у психології управління.
2. Теорії та практика психології американського менеджменту.
3. Практика японського менеджменту.
4. Психосоціологічні теорії європейського менеджменту.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Уявлення Ф. Ніцше про управління державою.
2. Управління державою у поглядах Платона.
3. Процес і система управління.

Практичне заняття № 2.

«Індивідуально-психологічні особливості особистості в психології управління»

Мета: розкриття індивідуально-психологічних, психофізіологічних властивостей особливостей особистості управлінця та його психогеомерії.

Питання для обговорення:

1. Індивід, індивідуальність, особистість в управлінні
2. Структура особистості.
3. Теорії особистості та їх використання в управлінській практиці : психоаналіз, Фром, Хорні.
4. Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості та їх урахування в системі управління.

5. Психогеометрія: призначення та застосування.
6. Основні сфери сенсорного досвіду особистості.

Тематика рефератів:

1. Теорії особистості та їх використання в управлінській діяльності
2. Мотиви й мотивації в управлінні.
3. Роль кризових ситуацій у формуванні особистості лідерства.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Вольова особистість в системі управління.
2. Особливості поведінки особистості у групі.
3. Творча активність людини в психології управління.

Практичне заняття № 3.

«Професійні якості особистості та специфіка мотиваційної сфери»

Мета: розглянути поняття та процес мотивації, типи мотиваційних теорій, їх особливості та відмінності.

Питання для обговорення:

1. Індивідуальні особливості психічних процесів менеджера.
2. Професійна компетентність менеджера.
3. Специфіка мотиваційної сфери особистості. Управлінські потреби та потреба у самореалізації.
4. Процес вдосконалення персоналу. Елементи системи мотивації персоналу.
5. Теорія мотивації Макклелланда–Аткінсона. Мотиви у системі мотивації.
6. Види спрямованості менеджера та їх характеристика.

Тематика рефератів:

1. Характеристика сучасного менеджера.
2. Напрями дослідження мотивів трудової діяльності у США.
3. Установки і форми поведінки керівників під час оцінювання підлеглих.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Соціальні норми як регулятори поведінки особистості.
2. Механізм формування активності особистості.
3. Психологічні вимоги до організації стимулювання.

Практичне заняття № 4.

«Психологія ефективного управління»

Мета: розглянути сутність понять “керівництво”, “вплив”, “влада”, типи влади, визначити різницю між керівництвом та лідерством, класичні та ситуаційні підходи до керівництва та лідерства, проаналізувати стилі управління, розглянути професіограму керівника.

Питання для обговорення:

1. Моделі управління: переваги і недоліки.
2. Психологічні особливості стилів управління.
3. Психологія індивідуального стилю управління.
4. Керівництво й лідерство як психологічний феномен.
5. Професіоналізм і компетентність керівника.
6. Професіограма керівника.

Тематика рефератів:

1. Гендерні особливості в управлінській діяльності.
2. Роль ризику у роботі керівника.
3. Комунікабельність керівника як умова його професійного росту.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Труднощі, вимоги та обмеження у роботі керівників.
2. Психологічний стрес у роботі керівника та шляхи його подолання.
3. Регресивний розвиток керівника та його вплив на управлінську діяльність.

Практичне заняття № 5.

«Психологія кадрової політики»

Мета: формувати у студентів навички психологічного аналізу особистості працівника та вміння співвідносити його результати з кадровою політикою організації з метою надання психологічної допомоги під час відбору кадрів.

Питання для обговорення:

1. Психологічна суть кадрової політики.
2. Професійний відбір та його основні етапи.
3. Структура профвідбору.
4. Методи профвідбору. Використання професіограм і психограм при доборі кадрів.
5. Процес прийняття працівника на роботу.

Тематика рефератів:

1. Психологія планування людських ресурсів.
2. Психологічні особливості добору кадрів.
3. Оцінювання діяльності персоналу.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Комуникативна підготовка персоналу.
2. Психологічне забезпечення системи формування кадрів управління.
3. Актуальність психологічних аспектів управління кадрами.

Практичне заняття № 6.

«Психологія формування та розвитку професійних груп»

Мета: розглянути сутність поняття “група”, характерні ознаки груп, різновиди груп, фактори, що впливають на ефективність групи.

Питання для обговорення:

1. Визначення групи. Види груп, цілі їх діяльності.
2. Неформальні групи.
3. Міжособистісні відносини в групі.
4. Мікроклімат і продуктивність праці.
5. Формування психологічного клімату в організаційній структурі.
6. Особливості ефективної команди.

Тематика рефератів:

1. Засоби підвищення культури персоналу організації.
2. Психологічні особливості впливу керівника на підлеглих.
3. Формування вольових якостей у людини.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Значення «індивідуального» і «групового» в психології управління.
2. Організаційна структура управління.
3. Відповідальність керівників і підлеглих в організації.

Практичне заняття № 7.

«Психологія спілкування та організаційні комунікації»

Мета: зафіксувати явище стереотипізації у процесі сприймання іншої людини; встановити вплив стереотипізації формування образу партнера у спілкуванні.

Питання для обговорення:

1. Особливості ділового спілкування.
2. Маніпуляції в діловому спілкуванні.
3. Стратегія і тактика проведення ділових бесід.
4. Техніка ведення ділових переговорів.
5. Психологічні модулі впливу на переговорах.
6. Умови ефективності вироблених комунікацій.
7. Невербальна комунікація в практиці ділових стосунків.

Тематика рефератів:

1. Роль харизми у діловому спілкуванні.
2. Особливості маніпулятивного рівня спілкування.
3. Етнокультурні особливості учасників переговорів.
4. Роль емоційної сфери у процесі переговорів.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Національні стилі ділового спілкування.
2. Комунікативний потенціал особистості керівника.
3. Ділове спілкування як засіб управлінського впливу.

Практичне заняття № 8.

«Психологічні аспекти прийняття управлінського рішення»

Мета: відпрацювати психологічні знання про групову форму прийняття управлінських рішень; формувати у студентів навички співпраці під час обговорення дискусійних питань, здатність розуміти точку зору партнера, домовлятися та приймати спільне рішення.

Питання для обговорення:

1. Специфіка та функції прийняття управлінських рішень. Механізм прийняття задовільного рішення.
2. Етапи діяльності керівника в процесі прийняття рішення.
3. Моделі прийняття рішень в організації.
4. Особистість і стилі прийняття рішень. Виявлення психологічних проблем.
5. Особистісні чинники у прийнятті рішень.
6. Інтуїція і прийняття рішень.
7. Ефективність та результативність групових рішень.

Тематика рефератів:

1. Психологічні чинники впливу щодо якості управлінського рішення.
2. Моделі та методи управлінських рішень.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Колегіальність як соціально-психологічний феномен та його експериментальне вивчення.

2. Делегування повноважень як передумова ефективності управлінських рішень.
3. Функція планування та прогнозування.

Практичне заняття № 9.

«Психологічний імідж організації та організаційна культура»

Питання для обговорення:

1. Поняття іміджу в психології.
2. Імідж як цілісна структура.
3. Компоненти структури іміджу в організації.
4. Шляхи створення іміджу керівника та іміджу організації.
5. Поняття психологічної згуртованості в структурах управління.
6. Психологічна сумісність.
7. Рівні психологічної сумісності, обумовлені властивостями особистості, змістом і рівнем складності вирішуваних професійних завдань.
8. Керівник і емоційна атмосфера в колективі.

Тематика рефератів:

1. Роль “public relations” в організації.
2. Реклама як соціально-економічне явище та психологічний феномен.
3. Особливості іміджу ділової жінки.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Сутність реклами в психології.
2. Мотиви звернення до реклами, моделювання процесів рекламної діяльності.
3. Психологія рекламної діяльності організації.

Практичне заняття № 10.

«Організаційні конфлікти: їх регулювання та вирішення»

Мета: розглянути сутність поняття “конфлікт”, різновиди конфліктів, способи розв’язання конфліктних ситуацій, виникнення стресових ситуацій та шляхи їх усунення.

Питання для обговорення:

1. Сутність конфлікту та його характерні риси.
2. Типологія конфліктів.
3. Стадії розвитку конфлікту
4. Правила розв’язання конфліктів
5. Типові помилки під час розв’язання конфліктів
6. Умови й фактори продуктивного завершення конфліктів.
7. Дії керівника щодо аналізу конфліктної ситуації.
8. Роль керівника колективу в регулюванні інноваційних конфліктів.
9. Основні стратегії переговорів у вирішенні конфліктів соціально – трудового характеру.
10. Управління стресами в конфліктній ситуації.

Тематика рефератів:

1. Танатос і Ерос: конфлікт життя і смерті.
2. Етнопсихологічні особливості конфліктів.
3. Міжособистісні конфлікти в управлінській діяльності

Питання для самостійного опрацювання:

1. Значення медіаторства у конфліктології.
2. Рольовий конфлікт.
3. Внутрішньо-особистісні конфлікти.
4. Базальний конфлікт (К. Хорні).

(заочна форма)

Практичне заняття № 1.

ТЕМА «Індивідуально-психологічні особливості особистості в психології управління»

Мета: розкриття індивідуально-психологічних, психофізіологічних властивостей особливостей особистості управлінця та його психогеометрії.

Питання для обговорення:

1. Індивід, індивідуальність, особистість в управлінні
2. Структура особистості.
3. Теорії особистості та їх використання в управлінській практиці : психоаналіз, Фром, Хорні.
4. Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості та їх урахування в системі управління.
5. Психогеометрія: призначення та застосування.
6. Основні сфери сенсорного досвіду особистості.

ТЕМА «Психологія кадрової політики»

Мета: формувати у студентів навички психологічного аналізу особистості працівника та вміння співвідносити його результати з кадровою політикою організації з метою надання психологічної допомоги під час відбору кадрів.

Питання для обговорення:

1. Психологічна суть кадрової політики.
2. Професійний відбір та його основні етапи.
3. Структура профвідбору.
4. Методи профвідбору. Використання професіограм і психограм при доборі кадрів.
5. Процес прийняття працівника на роботу.

Практичне заняття № 2.

ТЕМА «Психологічні аспекти прийняття управлінського рішення»

Мета: відпрацювати психологічні знання про групову форму прийняття управлінських рішень; формувати у студентів навички співпраці під час обговорення дискусійних питань, здатність розуміти точку зору партнера, домовлятися та приймати спільне рішення.

Питання для обговорення:

1. Специфіка та функції прийняття управлінських рішень. Механізм прийняття задовільного рішення.
2. Етапи діяльності керівника в процесі прийняття рішення.
3. Моделі прийняття рішень в організації.
4. Особистість і стилі прийняття рішень. Виявлення психологічних проблем.
5. Особистісні чинники у прийнятті рішень.
6. Інтуїція і прийняття рішень.

7. Ефективність та результативність групових рішень.

ТЕМА «Організаційні конфлікти: їх регулювання та вирішення»

Мета: розглянути сутність поняття “конфлікт”, різновиди конфліктів, способи розв’язання конфліктних ситуацій, виникнення стресових ситуацій та шляхи їх усунення.

Питання для обговорення:

1. Сутність конфлікту та його характерні риси.
2. Типологія конфліктів.
3. Стадії розвитку конфлікту
4. Правила розв’язання конфліктів
5. Типові помилки під час розв’язання конфліктів
6. Умови й фактори продуктивного завершення конфліктів.
7. Дії керівника щодо аналізу конфліктної ситуації.
8. Роль керівника колективу в регулюванні інноваційних конфліктів.
9. Основні стратегії переговорів у вирішенні конфліктів соціально – трудового характеру.
10. Управління стресами в конфліктній ситуації.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Метою даного завдання є ознайомлення з основними складовими психологічного портрету керівника-менеджера до числа яких відносяться наступні 14 показників: інтелект (IQ); рівень розумового розвитку (PPP); креативність (рисунковий тест); креативність (вербальний тест); загальна агресивність; індекс ворожості; асертивність; схильність до конфліктної поведінки та способи її врегулювання; локус контроль (РСК); вектор направленості (на «себе», на процес і на результат); психологічний статус; комунікабельність; стиль спілкування та керівництва; організаторські здібності.

Завдання: побудуйте власний профіль як потенційного керівника (менеджера), використовуючи особисті результати методик та дані таблиці.

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Якщо кожному з перерахованих вище складових управлінського потенціалу представити у вигляді радіуса кола та з’єднати точки, які відповідають конкретним результатам виміру їх кількісних характеристик, то одержимо **психологічний профіль** керівника-менеджера. Порівнюючи між собою профілі різних людей можна наглядно побачити переваги та достоїнства кожного. Побудова такого профілю допомагає при роботі з персоналом, при підборі і розміщенні кадрів.

На рисунку 1 зображено найбільш типовий профіль ефективного керівника-менеджера, одержаний на основі багаточисельних досліджень. Порівнюючи конкретні профілі з узагальненими, можна дати прогноз про ступінь готовності даної особистості до успішної управлінської діяльності.

Завдання: побудуйте власний профіль як потенційного керівника (менеджера), використовуючи власні результати методик та дані таблиці.

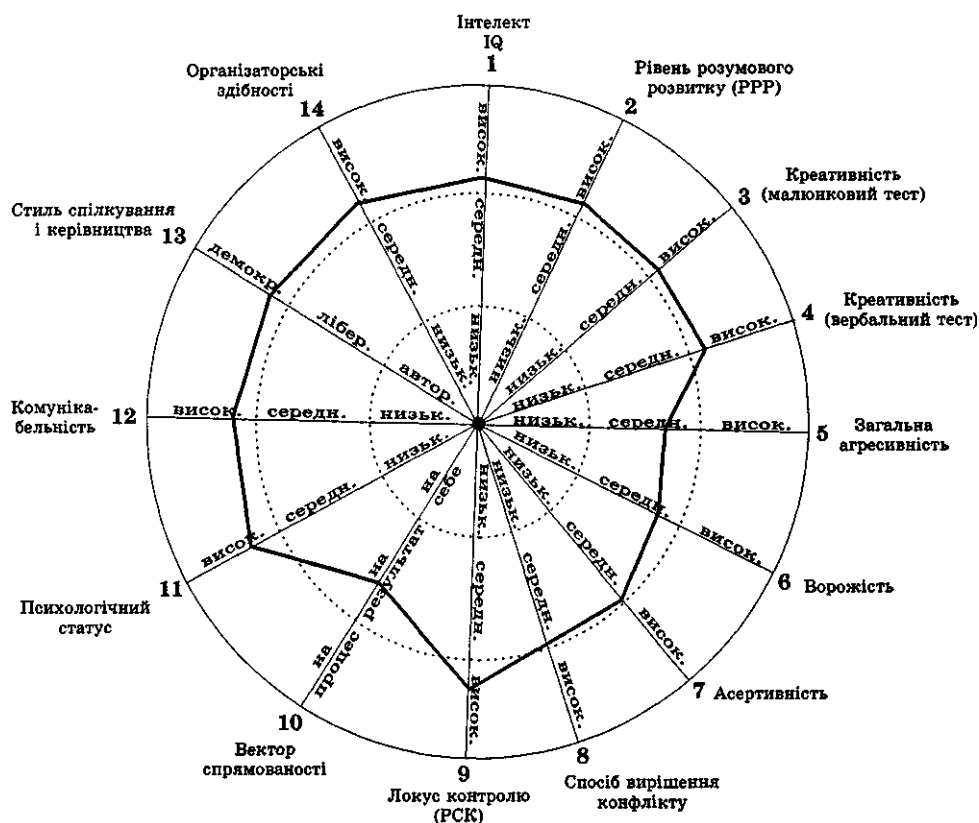

Рис. 1 Типовий профіль успішного керівника-менеджера

Таблиця для побудови профілю керівника

№ п/п	Складові управлінського потенціалу	Можливі показники (рівні прояву)			Кращі показники для ефективного керівника
		низький	середній (норма)	високий	
1	Інтелект, бали	60—89	90—120	понад 120	не менш 110
2	Рівень розумового розвитку (РРР), бали	менше 27	28-45	понад 46	40-50
3	Креативність (малюнковий тест) у балах	менш 6	6—14	15—20	понад 14
4	Креативність (вербальний тест) у балах	1—4	5—6	8—9	понад 6
5	Загальна агресивність в %	0—24	25—55	55 і більше	25—50
6.	Індекс ворожості в %	0—24	25—55	55 і більше	20—30
7	Асертивність у балах	0—49	50—70	70-80	50—70
8	Спосіб вирішення конфлікту	конкуренція, пристосування	компроміс, ухилення	співпраця	співпраця
9	Локус контролю / рівень суб'єктивного контролю (РСК) /, бали	0-11	12-32	33-44	вище 33
10	Вектор спрямованості	на «себе»	на «себе» і на процес	на процес і результат	на процес і результат
11	Психологічний статус	той, кому не надають перевагу, аутсайдер	той, кому надають перевагу	лідер	лідер
12	Комунікабельність в оцінках	1—2	3	4—5	3—5
13	Організаторські здібності в %	0—40	40—70	понад 70	50 і вище

14	Стиль спілкування і керівництва	авторитарний	ліберально-демократ.	демократичний	демократичний
----	---------------------------------	--------------	----------------------	---------------	---------------

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми
1	Особливості розвитку психології управління в українському суспільстві
2	Труднощі в переговорному процесі: маніпуляції, конфлікти, шляхи вирішення.
3	Методи діагностування професійно важливих якостей менеджерів.
4	Тренінг в професійній підготовці менеджерів.
5	Стрес в професійній діяльності менеджера.
6	Створення умов для самоствердження у праці та розвиток здібностей особистості.
7	Емоційна стійкість людини до впливу стрес-факторів.
8	Умови ефективності групового вирішення проблем.
9	Психологічні особливості та передумови конфліктності особистості.
10	Переговори та їхня роль у вирішенні управлінських конфліктів.

8. Тренінг з дисципліни

Соціально-психологічний тренінг

«Дозволь собі бути щасливим»

Основна мета тренінгу – формування уміння спілкуватися, конструктивно виявляти свої думки і почуття, підтримувати з людьми гарні стосунки, залагоджувати конфлікти і допомагати іншим.

Завдання тренінгу: створити умови для успішного формування у молодих людей почуття власної гідності, позитивного ставлення до життя і усвідомленню доцільності свого існування.

Даний тренінг складається із серій практичних вправ, під час виконання яких студенти можуть оволодіти необхідними інтерперсональними вміннями і практично використати набуті теоретичні знання.

Структура тренінгу

Частина тренінгу	Завдання тренінгу	Вправи
Вступна	Створити сприятливий психологічний простір. Засвоїти правила роботи групи. Налагодження зворотного зв'язку “студент-група” і “група-студент”.	Знайомство. Правила. Розминка. Очікування. Вправи на рефлексію.
Основна	Оцінка рівня поінформованості щодо проблеми. Актуалізація проблеми та конкретних завдань для її вирішення. Надання інформації. Засвоєння знань. Формування умінь, навичок. Підведення підсумків щодо змісту роботи.	Інтерактивні техніки. Вправи на оцінку групових процесів, стану групи.
Заклучна	Підведення підсумків щодо процесу роботи.	Вправи на рефлексію та

	Оцінка отриманого досвіду. Налаштування учасників на атмосферу звичайного життя.	відновлення сил учасників. Прощання.
--	--	--------------------------------------

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Психологія управління» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, есе;
- оцінювання результатів КПЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- екзамен.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Психологія управління” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для екзамену

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
1. Усне опитування під час занять (5 тем по 5 балів = 25 балів). 2. Письмова робота 75 балів	1. Усне опитування під час занять (5 тем по 5 балів = 25 балів). 2. Письмова робота 75 балів	1. Написання КПЗ, яке включає: виконання психодіагностичних методик, аналіз та інтерпретація емпіричних даних, оформлення роботи згідно вимог = 60 балів 2. Захист КПЗ = 30 балів 3. Оцінка за тренінг = 10 балів	1. Відповідь на 2 запитання, кожне з яких 40 балів. У підсумку 80 балів. 2. Розв’язання 10 тестів по 2 бали = 20 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-10
2	Проекційний екран	
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Адзізес І. Як подолати кризу управління ; пер. з англ. В. Стельмах. Харків : Фабула, 2019. 272 с.
2. Бакаленко О. А. Психологія управління : навч. посіб. Харків : ХНУРЕ, 2020. 120 с.
3. Бочелюк В.Й., Пучина О.В. Організаційна психологія на підприємстві. Київ : ТОВ «КНТ», 2019. 272 с.
4. Гірняк Г. С., Гнойова І. Ю. Соціально-психологічні чинники розвитку персоналу сучасної організації. *Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід* : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 5-6 квіт. 2019 р. Тернопіль, 2019. Том. 2. С. 136–139.
5. Гірняк Г. С. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Психологія управління». Тернопіль : ВПЦ «Університетська думка», 2021. 132 с.
6. Євтушенко О. Н., Ємельянов В. М., Андріяш В. І., Лушагіна Т. В. Психологія управління: навч. підруч. Миколаїв: Ємельянова Т.В., 2019. 292 с.
7. Єгорова Т. Д. Ефективна комунікація: публічний виступ : навч. посіб. Київ : НАДУ, 2018. 164 с.
8. Жаворонкова Г.В., Скібіцький О.М., Сівашенко Т.В. Управління конфліктами: навч. посіб. Київ : Каравела, 2018. 318с.
9. Кісіль З. Р., Угрин О. Г. Психологія управління : навч.-метод. посіб. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 507 с.
10. Лідерські якості в професійній діяльності : навч. посіб. Романовський О. Г. та ін. Харків : НТУ «ХПІ», 2017. 143 с.
11. Липовська Н. А., Письменний І. В. Психологія управління : навч. посіб. Дніпро : ГРАНІ, 2019. 198 с.
12. Новаченко Т. В. Авторитет керівника в публічному управлінні : навч. посіб. Нац. акад. держ. упр. при През. України. Київ : НАДУ, 2019. 167 с.

13. Психологія управління : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [К. Ф. Ковальчук та ін.] ; 3-тє вид. Дніпро : Акцент, 2018. 248 с.
14. Психологія управління : навч. посіб. / Р. А. Калениченко [та ін.] ; за заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т держ. фіск. служби України, 2019. 255 с.
15. Прийняття управлінських рішень : навч. посіб. / за ред. Ю. Є. Петруні, 4-те вид., перероб. і допов. Дніпро : УМСФ, 2020. 273 с.
16. Психологія управління : навч. посіб. / Р. А. Калениченко, О. Г. Льовкіна, Г. Ю. Мустафаєв та ін. ; за заг. ред. Р. А. Калениченка, О. Г. Льовкіної ; Ун-т державної фіскальної служби України. Ірпінь, 2019. 256 с.
17. Соціально-психологічні основи ділового спілкування : навч. посіб./ Є. І. Бородін, К. В. Комарова, Н. А. Липовська, Т. М. Тарасенко. Дніпро : ГРАНІ, 2019. 184 с.
18. Галер Річард Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення : пер. з англ. С. Крикуненко. Київ : Наш формат, 2018. 464 с.
19. Токарева Н. М. Психологія управління освітнім процесом у сучасному суспільстві : підручник. Ч. І. Кривий Ріг : ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2020. 607 с.
20. Управління персоналом в органах публічної влади : навч. посіб. / С. М. Серьогін, Є. І. Бородін, К. В. Комарова, Н. А. Липовська, Т. М. Тарасенко. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2019. 200 с.
21. Чалдині Р. Психологія впливу-2. Наука & практика ; пер. з англ. Н. Коваль. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2021. 400 с.
22. Capuzzi David, Stauffer Mark, Capuzzi David, Stauffer Mark D. Career Counseling. Foundations, Perspectives, and Applications. London : Routledge. 2019. 562 p.
23. Dewe Philip, Cooper Cary L. Work and Stress. A Research Overview. London : Routledge. 2020. 112 p.
24. McKenna Eugene Business Psychology and Organizational Behaviour. London : Routledge. 2020. 986 p.
25. Norgate Sarah H., Cooper Cary. Flexible Work. Designing our Healthier Future Lives. London : Routledge. 2020. 268 p.
26. Pina e Cunha Miguel, Rego Arménio, Simpson Ace, Clegg Stewart Positive Organizational Behaviour. A Reflective Approach. London : Routledge. 2020. 570 p.
27. Ross Stanley Training and Development in Organizations. An Essential Guide For Trainers. London : Routledge. 2019. 216 p.
28. Sanders Nada R., Wood John D. The Humachine. Humankind, Machines, and the Future of Enterprise. London : Routledge. 2019. 298 p.

Інтернет-ресурси

29. [Що робити, якщо співробітник не володіє навичкою постійного навчання \[Management.com.ua\]](http://Management.com.ua)
30. https://openarchive.nure.ua/bitstream/document/10731/3/Bakalenko_MP_2020.pdf